

kort & krachtig

leesvoer

Een nieuw handboek:

Instrumentaal

**Fundamenten en modellen voor moedertaal-
onderwijs**

door W. van Peer & J. Tielemans

Instrumentaal is een nieuw handboek voor de didactiek van het moedertaalonderwijs. Het beoogt een reële integratie van het totale moedertaalonderwijs. Er is doelbewust een synthese nagestreefd van taal- en literatuuronderwijs, van theorie en praktische lesmodellen. Verder zijn de traditionele vier vaardigheden geïntegreerd, alsook de doelen op verschillende domeinen (cognitief, affectief, motorisch) en de verschillende leeraspecten van het menselijk handelen (actioneel, interactioneel, mentaal en talig).

De inzichten zijn op een aantal punten ook nieuw. Er wordt één criterium voor taalontwikkeling voorgesteld, dat van de afstand. Een groot aantal praktische voorbeelden en lesmodellen tonen aan dat het begrip afstand in al zijn facetten een richtsnoer kan zijn bij het nastreven van doelen van taal- en literatuuronderwijs.

Ook in termen van presentatie is dit boek in een aantal opzichten nieuw. Voor het gebruik in de opleiding zijn samenvattingen, leessuggesties, vragen en opdrachten en micro-teaching taken opgenomen.

Uit de inhoud:

Deel 1 – Fundamenten

Inleiding

- 1 Een model voor didactisch handelen
 - 2 Aspecten van de beginsituatie
 - 3 Taalontwikkeling
 - 4 Drie M's. Mens, maatschappij, motivatie
 - 5 Spanningsveld tussen leerkracht en leerling
 - 6 Doelstellingenproblematiek
 - 7 Doelstellingen van moedertaalonderwijs
 - 8 Doelstellingen moedertaalonderwijs: excurs
 - 9 Leerinhouden van het vak Nederlands
 - 10 Leeractiviteiten
 - 11 Didactische hulpmiddelen
 - 12 Didactische evaluatie
- Deel 2 – Modellen**

W. van Peer is docent tekstwetenschap aan de Subfaculteit Letteren van de Katholieke Hogeschool Tilburg. J. Tielemans is docent psychopedagogiek en didactiek aan de lerarenopleiding van het H. Graf-Instituut te Turnhout.

Uitgave: Uitgeverij ACCO, Tiensestraat 134-136, 3000 Leuven.

Voor Nederland: ACCO-Amersfoort, Postbus 395, 3800 AJ Amersfoort.

Prijs deel 1 f 49,75; deel 2 f 24,75.

Over creativiteit in schrijven

onder redactie van W. Verlaeckt

Creativiteit in schrijven biedt een kijk op wat de laatste jaren in het moedertaalonderwijs onder het label 'creativiteit' is gaan bewegen. Het is niet alleen een boek over creatief schrijven, het handelt ook over creatief moedertaalonderwijs, benaderd vanuit het schrijven, en wil een ruggesteun zijn voor elke onderwijsgevende die zoekt naar wegen om zichzelf en de kinderen uit de klas op te voeren tot vrije zelfstandige en mondige mensen.

De eerste bijdrage biedt een overzicht van theorieën over creativiteit en creatief schrijven. Dan volgt een praktische uitwerking van belangrijke aspecten van creativiteit en creatief gedrag: het creatieve proces, de training van creatieve deeltaalvaardigheden, associatietechnieken en nog andere lessuggesties.

Een artikel over K. Koch vormt de aanloop naar een bijdrage over kinderteksten en pedagogische praktijk, waarin zowel K. Koch als C. Searle, P. Freire en C. Freinet op hun waarde voor het moedertaalonderwijs worden getoetst. Een praktijkverslag waarin aangetoond wordt hoe kinderteksten gaandeweg een handboek kunnen vervangen, sluit deze tekst af.

Een laatste bijdrage brengt een taakomschrijving van het basisonderwijs met betrekking tot het leren schrijven, en weegt zogenaamd creatief schrijven af tegen zogenaamd zakelijk schrijven.

Het geheel wordt besloten met een aantal voorbeelden van opdrachten en een geannoteerde bibliografie.

Het boek is vooral geschikt voor opleidingen en nascholing, maar zeker ook voor elke onderwijzer(es) in de praktijk.

Het boek bevat bijdragen van G. Troch, P. Dijkstra, F. Hageman, K. Bolle, L. Persoons, W. Verlaeckt, A. Brasseur, P. van den Hoven, P. Dekkers. De bijdrage van Dijkstra, Hageman en Bolle bestaat uit fragmenten uit 'Creatief Taalonderwijs' (het WAR-boek voor de 'oudere' VONners). Dat boek is helaas uitverkocht en op deze manier kunnen in elk geval weer gedeeltes bij nieuwe lezers terechtkomen. De bijdrage van Peter Dekkers is een overdruk uit *Moer* 1979/2.

Uitgave: Uitgeverij ACCO, Tiensestraat 134-136, 3000 Leuven.

Voor Nederland: ACCO-Amersfoort, Postbus 395, 3800 AJ Amersfoort.

Prijs: f 24,75.

Middenschool in Beeld

Sinds enige tijd geeft de SLO een serie leerplanpublikaties uit, die een uitwerking vormen van het ELM (Experimenteel Leerplanmodel voor het Middenschoolonderwijs).

Deze publikaties hebben betrekking op de diverse leergebieden enerzijds en op schoolorganisatorische, pedagogische en onderwijskundige topics anderzijds. Voor onze lezers zijn de volgende publikaties zeker het vermelden waard:

- Themakatern nr 1 Culturele minderheden f 8
- Themakatern nr 3 Pedagogisch klimaat f 8
- Bulletin Special Beeld van Expressie f 8
- Bulletin Special Dramatische Vorming f 8
- Moedertaal 'Over thema's gesproken' f 9

(In *Moer* 1983/6 besprak Jan Verbeek een paar hoofdlijnen van dit boek.)

- Mens en Maatschappij, achtertuin en vergezicht f 9
- Politiek-maatschappelijke vorming (3 dln) f 9
- Leerlingbegeleiding f 9

De publikaties kunnen worden besteld bij de SLO, Projectgroep O(ndersteuning) L(eerplanontwikkeling) M(iddenschool), Antwoordnummer 204, 7500 VB Enschede.

Werkgroep Ufsal-Docebo

Poëzie in het onderwijs

Deze uitgave bevat informatie over de laatste verworvenheden en strekkingen binnen de literatuurwetenschap met betrekking tot poëzie-analyse en anderzijds reikt ze didactische hulpmiddelen aan die het onderricht van poëzie in de klas zouden kunnen verlevendigen en de interesse bij de leerlingen aanwakkeren.

Een greep uit de inhoud:

- Creatief schrijven als methode om gedichten te lezen in de klas (D. de Geest)
- Poëzie in de klas vanuit het perspectief van het receptie-onderzoek (A. van Assche)
- Poëzie en beeldende kunst. Een toepassing op het neo-realisme (H. Brems)
- Paul van Ostaijen en een immanente literaire analyse (M. de Clercq)
- Poëzie in vertaling. Mogelijkheden van poëzie-onderwijs vanuit het vertaalonderzoek (H. van Gorp)
- Poëzie en maatschappij: een didactisch project rond enkele gedichten van G. Gezelle (P. Couttenier)
- Kansen voor de lyriek (E. Leeftang).

Uitgave: Uitgeverij ACCO, Tiensestraat 134-136, 3000 Leuven.

Voor Nederland: ACCO-Amersfoort, Postbus 395, 3800 AJ Amersfoort.

Prijs: f 17,50.

Adressen van de auteurs in dit nummer

Jan Berits, De Rougemont-nes 16, 1862 AB Bergen

Wim Ruitenbeek, Nassaplein 17, 1815 GN

Alkmaar

VON-bestuur België, secr. Camille Huysmanslaan 84, 2020 Antwerpen

Vera Kerremans, Rubensstraat 37, 9718 MC Groningen

Annemieke Hogendorp, 3e Oosterparkstraat 188d I, 1092 EG Amsterdam

Tjitte Wierdsma, Cort van der Lindenstraat 2, 8802 RX Franeker

Ru Klein, Beemdgras 90, 2804 NW Gouda

Gert Rijlaarsdam, SCO, Singel 138, 1015 AG Amsterdam

AANBOD VOOR MOER-LEZERS

De wetenschappelijke uitgeverij Bohn, Scheltema en Holkema doet hierbij een aanbod aan de *Moer*-lezers. De uitgeverij zit met een aanzienlijke voorraad van de boeken:

Woordfrequenties (Uit den Boogaart); en
Spreektaal (De Jong).

Om te voorkomen dat beide boeken een roemloos einde krijgen in de papiermolen wil de uitgeverij beide boeken voor een zeer lage prijs ter beschikking stellen aan de *Moer*-lezers.

Wat zijn de condities?

Woordfrequenties kost normaal f 93,—, voor lezers van *Moer* f 14,—
Spreektaal kost normaal f 58,50, voor lezers van *Moer* f 9,—

Deze prijzen gelden vanaf het verschijnen van *Moer* 1985/1 tot 30 april 1985.

Besteladres:

Libresso, Postbus 23, 7400 GA Deventer, tel. 05700 — 91153

Wie daar bestelt krijgt de boeken rechtstreeks toegezonden. In de genoemde prijzen zijn *niet* de verzendkosten begrepen.

In dit nummer

- Jan Berits / 's Nieuwe spool, 'n nieuwe spelling? 3
Wim Ruitenbeek / Kom je aan spelling dan kom je aan mijn 6
VON-bestuur België / De VON en Spelling-85 8
Vera Kerremans / Krant in de klas? Krant in de klas! 10
Tjitte Wierdsma / Goed veranderen, dat kost tijd! 14
Annemieke Hogendorp / Arbeidservaringsleren: de andere kant 21
Gert Rijlaarsdam / Wat leren leerlingen ervan volgens eigen zeggen? 24
Ru Klein / 'Schoolliteratuur' 33